

Program

Ma, pénteken este 8 órakor Gershwin: Porgy és Bess című kétrészes operáját mutatja be a szabadtéri játékokon a Magyar Állami Operaház társulata. Süli András, algyői naiv festő emlékkiállítását délután 6 órakor nyitja meg. A tárlatot Moldován Domokos filmrendező rendezte, akinek népművészekről készített portréfilmjeit augusztus 3-án, és 10-én délután 6 órakor, valamint augusztus 4-én és 18-án délelőtt 11 órakor mutatják be a nagyteremben. A kiállítás augusztus 20-ig tekinthető meg.

Ma: Gershwin-premier a Dóm téren

Siflis József felvétele

Ma, pénteken este 8 órakor ismét premierre szólítják a közönséget a szabadtéri játékok fanfárjai. Gershwin népszerű operáját, a Porgy és Bess-t mutatják be az Állami Operaház művészei Mikó András rendezésében, a fesztiválenek közreműködésével. Vezényel: Pál Tamás. A főbb szerepeket Házy Erzsébet, Begányi Ferenc, Szirmai Márta, Csányi János, Palcsó Sándor, Miller Lajos és Dobránszky Zsuzsa alakítják.

Enyém, tiéd, övé...

Kié is az élelmiszer-gazdasági kiállítás, kérdezhetnék joggal a termelősövetkezetek, már az a kevés, amelyik részt vesz az idei bemutatóban. Olyan elenyésző a létszám, s nem valami bejáratatlanul nagy a kiállított terület, hogy kérzeni se merik; hol maradtak jóhírű termelőtársaik.

Tagadhatatlan volt idő, amikor a szegedi mezőgazdasági jellegű rendezvényeken, öszibarack-, virág-, borkiállításokon ennél sokkal fényesebb siker övezte a kiállító gazdaközösségeket, számukat nehéz visszakeresni, csupán nosztalgiával gondolhatunk az 1968-as adatra, amikor 58 kiállító öszibarackkal, 31 pedig virággal jelentkezett — az utóbbiban külföldiek is szerepeltek —, zömében hazai mezőnyből. Országos rangú rendezvények voltak ezek, színvonalasak, esztétikusak. Aránylag sok látogatót vonzottak. A szép hagyomány, a Szegedi Ünnepi Hetek alatt reprezentálja magát e táj híres gyümölcseivel, virágaival, boraival és tájlellegű termékeivel, erre az idei rendezvényre valahogy elhalványult. Igaz, Alföldi Élelmiszer-gazdasági Kiállításról lévén szó, arányában és szervezésében szükségszerűen változás történt, szereplőinek meghívásában és felvételében is, ám ez nem mindenben használt a kiállítás összképének, s egyáltalán, a bemutató esztétikájának, látogatottsága bőven hagy javítani valót.

Nem összegezésről lévén szó, csupán azt kérdezhetjük: miért maradtak el a termelősövetkezetek e kiállításról? Néhány homokvidéki gazdaközösség öszibarackjait láthatjuk ugyan, igaz, már arra se futotta erejükből, hogy tisztességgel kiirják, milyen fajtaiban gyönyörködhet a látogató, a rendszeres termékcseréről is elfeledkeztek, amin inkább elszomorodni, nem pedig örülni, gyönyörködni lehet. Ennek a termőtájnak, aminek székhelyén e neves kiállítást rendezték, egyik fő jellegzetessége hosszú évtizedek óta az öszibarack, évente sok száz vagonnal indítanak útnak külföldi piacokra, nemzetközi híre, rangja van, de ezen a kiállításán ez egyáltalán nem látszik. Sajnos. A Gyulai Állami Gazdaság, ahol bizony nem valami hatalmas a gyümölcsterület, bemutatóját inkább dicsérni lehet, mint a saját mezőnyt. Megmutatkozik ez a díjaknál is, az „öszibarackosok” egyszerűen nincsenek versenyben.

Miért? Egyre máris figyelmeztet az Alföldi Élelmiszer-gazdaság '73 Kiállítás, nevezetesen a termelősövetkezetek aktívabb részvétele nem maradhat el. Különben is, anélkül minék?

Sz. L. I.

Négernegyed a dóm előtt

A díszletek és jelmezek tervezője: Makai Péter

Kedd este hatalmas erejű szélvihar és zivatar söpört végig a város fölött. A szabadtéri színházak legnagyobb ellensége nemcsak a Porgy és Bess aznapi próbáját zavarta meg, de összetörte a díszlet egy részét is.

— Rossz érzés volt látni, ahogy a szél olyan könnyedén bontja, egyre jobban, egyre nagyobb darabokat tör össze a díszletből, s az ember nem tud közbeavatkozni — meséli a Gershwin-opera díszlet- és jelmeztervezője, Makai Péter másnap, a büfé sor pultjánál kávéját kavargatva, amikor már ismét áll az előadás díszlete. — A szegedi műszakiak közül senki meg sem rezzent a vihar láttán. Erre is felkészültek. Előre tudják, honnan várható a vihar, hol fog törni a díszlet, s ott eleve úgy készítik, hogy a lehető legkisebb legyen a kár. Reggel együtt voltak az asztalok, délutánra ismét eredeti formájában állt a díszlet-építmény.

Újra egy olyan színpadi mű kerül a nézők elé, mely tartalmával, mondanivalójával nem kapcsolható a dóm épületéhez. A díszletet is szinte a tér ellenére kell megoldani. Mégis, az amerikai négernegyed zsúfolt ház-

sora mintha a Dóm tér téglaiból épült volna, színben is harmonikusan illeszkedik hozzá.

— A szegedi Dóm tér alap problémájáról sokat vitakoztak már. Arról, hogy sugallja a vallásos tárgyú művek előadását. Viszont, ha arra gondolunk, hogy a templomok előtt zajló középkori passiójátékok egyes részeit komikus és profán epizódok voltak, akkor nem szabad kényeseknek lennünk ma sem. Különben is, ahol ennyi ember jelen van egy kö-

zös színházi élmény igézetében, annak humánuma, ünnepléssége eleve szakrális jellegű. A Porgy és Bess díszleténél vállalkozunk, hogy a dóm előtt játsszunk, nem akarjuk mindenáron eltakarni, de a világtással mindenképpen leválasztjuk attól. Fényeffektusok segítségével igyekszünk a nézők figyelmét a színpadra irányítani. A szegedi előadás díszlet-dramaturgiai beosztása meg egyezik az operaházi produkcióval, csak a méretek növekedtek. S a megnövekedett térbeli lehetőség inspirációjára nagyobb szabású kompozíció jöhetett létre. Maga a díszlet naturalis effektusokra épít. Valódi környezet hangulatát igyekszik megteremteni.

Makai Péter a hatvanas évek elején két évadot töltött a Szegedi Nemzeti Színházban. Operákat — többek között Prokofjev: Eljegyzés a kolostorban, Orff: A hold — és baletteket rendezett. Itt kóstolt bele a díszlettervezés szépségeibe is. E kettős tevékenység azóta is kíséri művészi munkáját. Ezekről a „párosokról” beszélgetünk. Díszlet és jelmez, rendező és díszlettervező, színház és képzőművészet kapcsolatáról.

— A színházban a díszlet,

a jelmez és a világítás jelenti a képzőművészetet. Ez úgy változik, mint a divatok, az ízlés, a stílus. Vannak persze „iskolák”, melyek mögött rendezői, tervezői elvek, filozófiai gondolatok állnak. Gondoljuk csak el, hányféle díszlet között és jelmezekkel játsszák ma Shakespeare műveit. S minden alkotó a maga igazát hirdeti, s minden megvalósult mű egy filozófiai irányt, eszmét is rejt. Az jó dolog, ha azonos tervező készíti egy mű díszleteit és jelmezeit. Így nemcsak a stílus töresmentes, de a színház is egységes. A rendezői és tervezői munkát nehéz lenne teljesen külön választani. Minden rendező tervező is egyben, ha nem is tud rajzolni, s a díszlettervező egyben rendező is. Mert, amikor megtervez egy teret, kialakít egy színpadképet rendezői koncepcióban kell gondolkodnia. Természetesen, egy-egy mű színpadra állításánál a rendező alapállása, elképzelése a döntő. Rendezés és tervezés összefüggnek, ezért alakulnak ki „párosok”. Olyan rendező-tervező kettősök, akik egy-egy műről azonos módon gondolkodnak.

Tandi Lajos

változatos és rendkívül nehéz feladatokat old meg. És mindössze hét éve az Operaház magánénekese.

— Azt hiszem, vége annak a nagyon szép kornak, amikor az embert még ifjú reménységnek, ígéretes tehetségnek titulálják. Most már mindent tudni kell, a követelmények megnöttek. Nemcsak az Operaházban, hanem a közönség is, nagyobbak az igényei, érzékenyebb, finomabb az ízlése, biztosabb az ítélete. Úgy gondolom, a Porgy nagy tapsokat kap itt Szegeden — elneveti magát, nehogy leírjam, nem akarja éppen ő „előkészíteni”.

Beszéljünk inkább Szegedről — javasolja megvidámodva, és hamarosan egy csokor jókedvű történettel, igazi nyári sztorikkal szolgál. Kiderül, hogy vele is megtörtént: két évig katona volt — méghozzá Vázarhelyen, majd itt, a szegedi repülőtérén. Porgy kosztümében a színpadon először, egy másfajta „kosztümében”, azonban már sokszor láthaták a városban.

Nem hiszem, hogy bárki figyelmét is felkeltettem volna. Ámbátor lehetséges, hogy egyszer, kint az uszodában. Kis csellel jutottam a medence közelébe. Hadgyakorlaton kellett volna részem, de ugyanabban az időpontban rendezték itt a honvédségi úszóversenyt is. Az előbbi a kényelmetlenebb — gondoltam, bár nem vagyok valami nagy úszó sem. Akkoriban az alakulat fúvószenekarában játszottam, a többiek nagy sportemberek voltak, meggyőzték a parancsnokot: a Begányi csodálatos úszó, ott a helye a 400-as váltóban. Három hét edzőtábor következett, a többiek szinte ki sem jöttek a medencéből, én pedig csendesen félrehúzódva fogyasztottam a sört. A verseny napján beestem a rajtkörül a vízbe. Ötven méterig nem volt baj, de aztán... Kihúztak, én meg meglehúztam két hetet a fogdá-

Persze, másfajta nagy élmények is felidéződnek bennem Szegeden. A katonaság előtt dzsesszzenekarban játszottam, és énekeltem, zongoráztam, bőgöztem és doboltam tanultam. Itt, mint említettem, a fúvószenekar tagja lettem, 1959-ben megnyertük az országos katonazenekari fesztivált. Zárójelben megjegyzem: életem első sikere, a honvédelmi miniszter gratulációja és a tévészereplés után néhány órával felmostam a stadionnyi ebédlőt. Így kezdődött, pontosabban úgy, hogy közben felfigyeltek a hangomra. A biztatásokon felbuzdulva jelentkeztem az énektaniszakra.

Az órájára néz, ötkor próba.

Gershwin-rajongó vagyok, nagyon régóta. A tízegyhány évvel ezelőtti dzsessz-kedvelők nem nagyon hallhatták a műfaj reprezentáns darabjait, Gershwin jelentett számunkra mindent. Igazán nem gondoltam akkor, hogy valaha én leszek Porgy. Azóta már van egy feledhetetlen élményem is a szereppel kapcsolatban: egy Erkeltek a medencéből, én pedig csendesen félrehúzódva fogyasztottam a sört. A verseny napján beestem a rajtkörül a vízbe. Ötven méterig nem volt baj, de aztán... Kihúztak, én meg meglehúztam két hetet a fogdá-

Sulyok Erzsébet